

спроможний забезпечити її територіальну цілісність, реалізацію принципів сталого розвитку в межах територіальних утворень та країни в цілому.

Література

1. Gorzelak G. Reforma terytorialnej organizacji kraju / G. Gorzelak, B. Jałowiecki // Druga fala polskich reform / [pod red. L. Kolarskiej-Bobińskiej]. – Warszawa : Instytut Spraw Publicznych, 1999. – S. 11–50.

2. Федонюк С. В. Адміністративно- територіальна реформа у процесі інтеграції з ЄС (на прикладі Польщі) / С. В. Федонюк // Досвід вступу Польщі до Європейського Союзу : уроки для України : матеріали Міжнародного круглого столу 21 травня 2009. / за ред. С. В. Федонюка. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2009. – С. 60–72.

3. Дані Департаменту структурної трансформації Канцелярії Голови Ради Міністрів Республіки Польщі [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.zachpomorskie.pl/art/reforma/coprzyre.html>.

Анна ПЕТРИКІВ

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ПОШУК МІСЦЕВОЮ ВЛАДОЮ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ПОТРЕБ ГРОМАД

В умовах децентралізації влади в Україні значно зростає координаційна функція органів місцевого самоврядування в економічному та соціальному розвитку території, що визначає необхідність подальшого розширення і зміцнення їх фінансової самостійності. Видатки цих органів часто перевищують доходи. Тому, поряд із традиційними джерелами, органи місцевого самоврядування змушені здійснювати пошук альтернативних джерел фінансування потреб громад, таким джерелом можуть стати так звані залучені кошти.

Використання залучених коштів виступає на сьогодні реальною можливістю збільшити доходи суб'єкта, що їх здійснює, і вирішити ті завдання, реалізація яких не може бути забезпечена в даний момент за рахунок власних доходів бюджету. Потреба в запозиченнях для органів місцевої влади обумовлена зростаючими обов'язками щодо життєзабезпечення населення, нестачі коштів для вирішення задач стратегічного розвитку муніципалітетів. Завдяки виходу на ринки

позичкового капіталу міста можуть отримати можливість швидко розвиватися, долати найбільш болючі проблеми, одержати додаткові можливості для фінансового забезпечення регіонів.

Зазначений фінансовий інструмент є одним з традиційних способів задоволення фінансових потреб місцевих органів влади в розвинутих країнах. При цьому в країнах з розвинутою ринковою економікою основним джерелом запозичених засобів для здійснення інвестиційних проектів разом з випуском цінних паперів є муніципальні позики. Для розвитку системи муніципальних позик в багатьох державах приймаються спеціальні програми, муніципальне комерційне кредитування розвивається при державній підтримці.

Актуальним може стати використання такого інструменту для запозичення ресурсів на рівні місцевих громад як прибуткові облігації місцевих позик. Їх особливість передбачає довгострокові терміни застосування, що дозволяє забезпечувати реалізацію довгострокових прибуткових проектів (наприклад, розвиток місцевої інфраструктури). Основна сума заборгованості і проценти за нею сплачуються з доходів, які приносить експлуатація кредитованих об'єктів. Випуск муніципальних облігацій дозволяє залучити в економіку регіону тимчасово вільні інвестиційні кошти як приватних так і іноземних інвесторів.

Досвід випуску муніципальних облігацій мають такі міста як Київ, Львів, Одеса, Харків, Запоріжжя, Луцьк та інші. Однак на сучасному етапі розвитку українських територіальних громад така форма залучення фінансових ресурсів використовується недостатньо та неефективно.

Значне розширення ринку місцевих запозичень в Україні, яке іноді називали „бумом запозичень міст”, що спостерігалось у 2003-2008 роках, змінилось абсолютним „заморожуванням” ринку муніципальних облігацій в наступних роках, яке продовжується і сьогодні. [1] Ринок українських муніципальних облігацій є доволі малим і в порівнянні з іншими країнами. У сусідній Польщі в обігу перебуває 103 емісії облігацій місцевих органів влади, номінованих в злотих на загальну суму 3,3 мільярда злотих або 1,05 мільярда доларів.[3]

Проблема ефективного використання місцевих запозичень стає все більш важливою, оскільки виникають нові аспекти випуску муніципальних цінних паперів у фінансовій системі держави, особливо на тлі фінансової кризи.

Також слід зазначити, що незважаючи на те, що муніципальні облігації є досить привабливим інструментом на фінансовому ринку як

для емітента, так і для інвестора, все ж таки виникають ризики, пов'язані з емісією та обігом цього інструменту. Відтак органи місцевого самоврядування мають взяти на себе відповідальність за свої фінансові рішення не тільки відповідно до чинного законодавства, а також, відчувачи відповідальність перед платниками податків. Місцевий борг таким чином є оптимальним рішенням для фінансування місцевих інвестицій, оскільки він встановлює баланс інтересів між тими, хто приймає рішення, бенефіціарами і платниками податків. Однак, боргове фінансування також вимагає зваженої і проактивної фінансової політики, в якій витрати і вигоди оцінені окремо для кожного інвестиційного проекту, а обсяг інвестицій скорегований відповідно до реальної фіскальної спроможності. [2]

Таким чином, важливим завданням на сучасному етапі державотворення є розвиток ринку муніципальних запозичень, який може стати необхідним альтернативним джерелом фінансування потреб громад.

Література

1. Дужук Л.В. Стан і перспективи розвитку ринку муніципальних облігацій в Україні. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=73542>

2. Дяченко С. Проблеми та перспективи функціонування українського ринку місцевих запозичень. – Режим доступу : http://www.vidkrytochi.org.ua/2012/03/blog-post_17.html

3. Кравчук І. Місцеві облігації: чи очікувати банкрутств міст. – Режим доступу : <http://real-economy.com.ua/publication/113/54187.html>

Інна ПЕТРУК

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ПРІОРИТЕТИ АНТИКРИЗОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА КОРОТКО-ТА СЕРЕДНЬОСТРОКОВУ ПЕРСПЕКТИВУ

В Україні актуальним залишається завдання визначення пріоритетних термінових заходів антикризового спрямування, а також напрямів, завдань та інструментів антикризової політики на середньострокову перспективу.

Розвиток ситуації в економіці України на початку 2015 р. засвідчує

перманентне наростання ризиків, пов'язаних з кризовими процесами[1]. На вітчизняну економіку продовжують негативно впливати як стагнація світової економіки, так і макроекономічні та валютно-фінансові дисбаланси, які сформувалися в останньому кварталі 2014 року[2]. В Україні чітко сформувався комплекс викликів, пов'язаних із:

- глибокою депресією основних секторів економіки, викликану насамперед різким звуженням зовнішніх ринків збуту;

- втратою стабільності банківської системи через наростання кризи ліквідності в умовах відсутності дієвої політики підтримання останньої;

- нестабільності курсу гривні у зв'язку з дисбалансом попиту та пропозиції на валютному ринку та високим рівнем девальваційних очікувань економічних суб'єктів;

- важкістю фінансування бюджетних видатків через значно більше, ніж прогнозоване, падіння макроекономічних показників;

- перманентною втратою дієвості політики держави через глибоку політичну кризу та розбалансування діяльності гілок законодавчої, виконавчої та монетарної влади;

- помітною делегітимізацією політики держави через невпинне погіршення якості життя та зростання на цьому підґрунті соціальної напруженості.

З нашої точки зору, в найближчі місяці слід очікувати поширення негативного впливу зазначених кризових явищ. Зокрема, це робить реальними ризики:

- зниження зайнятості та доходів значної частини працюючих;

- формування касового розриву у фінансуванні Державного бюджету та Пенсійного Фонду;

- блокування значної частини безготівкового грошового обороту через банківську кризу;

- подальшого швидкого зниження обмінного курсу гривні через незбалансоване зростання попиту на іноземну валюту;

- наростання кризи державного управління, що матиме вияв насамперед у зниженні дієвості фіскальної системи, посиленні відцентрових тенденцій у відносинах з регіонами, розвитку «альтернативного» грошового обігу (іноземної валюти, грошових сурогатів, бартеру);

- різкої активізації спекулятивних атак на знецінені активи підприємств.